

Žižkovské listy

Čtvrtletník Klubu přátel Žižkova

Číslo 38, červen 2008

Ještě dnes - a co už je to let,
když zavřu oči
a dívám se do řídké tmy svých víček,
zjevují se mi usměvavé tváře
těch, které jsem měl rád.
Jsou však bledé
jako světlo hvězd v zimě odpoledne,
když se teprve smráká.

Jaroslav Seifert

Jaká byla Slad'árna před půlstoletím

S reálným gymnáziem v Praze XI na Sladkovského náměstí, jak se před půlstoletím tato žižkovská škola jmenovala, je spojeno osm let mého života. Vlastně devět, protože jsem se snažil o přijetí právě na ni už o rok dříve, v roce 1942.

Tehdy byli Němci na vrcholu své světovlády a proto se snažili co nejvíce omezit vzdělávání českých dětí. České vysoké školy už byly tři roky „dočasně“ zavřené (dočasnost roku 1968 nás proto nemohla překvapit) a dosud pětiletou obecnou školu právě zkrátili na čtyři roky. Na gymnázia jako nejvyšší české vzdělávací ústavy bylo v roce 1942 tedy možné vstoupit po absolvování páté nebo čtvrté třídy obecné. Aby to nebylo tak jednoduché, byla přijímací zkouška velmi obtížná, třídní internátní. Konala se v Salesiánském chlapeckém domově v Praze VIII-Kobylisích, kde jsme dělali písemné i ústní zkoušky, navíc byla zvláště pečlivě sledována tělesná zdatnost, bylo však hodnoceno i naše chování během jídla a spaní a byli jsme posuzováni i podle rasových kritérií (blondáci měli přednost). To zajišťoval zejména Sudeták Werner, typická postava s hakenkrojcem na klopně a v jezdeckých holínkách, který se nás vyptával, jakou čteme německou literaturu, jeho oblíbencem byl zřejmě Karl May (a já jsem si obsah žádné mayovky nepamatoval). Jedinou potěchou při té zkoušce byli zkoušející čeští profesori v čele s ředitelem dr. Josefem Mrázkem, který svou statečnost dokazoval i později tím, že umožnil chodit s námi do gymnázia i dětem nacisty persekvaných rodičů. A ovšem i dobří bratři salesiáni (zejména bratr Ondra), kteří pofoukávali naše bo-

lístky (mnozí jsme byli poprvé na několik dní pryč od rodičů), a po večerech s námi zpívali české a slovenské písničky.

Naštěstí mne tehdy do primy nepřijali: pro ty dva „čtvrťáky“, kteří uspěli, bylo zejména v prvních letech obtížné studovat mezi dětmi staršími o rok. Za rok už německý hřebínek trochu opadl, a tak se příští zkouška konala v průměrnějším prostředí Slad'árny, z něhož jsme se večer vraceli domů, a i ten Werner se snašel trochu líp. Tehdy už mne přijali, a tak jsem do žižkovského reálného gymnázia chodil v letech 1943-51. Skutečně chodil, z bytu nedaleko Ohrady; tehdy jezdili do školy tramvají jen žáci bydlící daleko, až někde za Pražáčkou. I v roce 1943 jsme však byli do primy přijímáni současně z 1. třídy hlavní školy (jak byla přejmenována měšťanka)

a ze čtvrté třídy obecné. Tato směsice dětí ročníků 1932 a 1933 se uchovala i po válce, kdy k původním dvěma třídám vzniklým v roce 1943 (druhou vybojoval dr. Mrázek) přibýly ještě další třídy. Složené z dětí, které původně nebyly přijaty a chodily mezitím dva roky do hlavní školy. Složení třídy se trochu měnilo i později, kdy byly vytvořeny třídy se specializací technickou. Poválečný pokus vytvořit speciální třídu dívků (na rozdíl od obecných a hlavních škol, které byly tehdy ve městech oddělené chlapecké a dívčí, byla na gymnáziích koedukace, i když děvčat bývala nanejvýše čtvrtina) neuspěl, protože se děvčata bez chlapců nedokázala snést. V oktávě (v roce 1950) pak přibyla ještě jedna třída, z komunisty rozehnaného „buržoazního“ reálného gymnázia na Lobkovicově náměstí.

Zažil jsem v žižkovském reálném gymnáziu tři režimy: protektorátní, potom pokus o poněkud omezenou demokracii (tu omezenost si ovšem tehdy uvědomovali jen ti starší, co si pamatovali Masarykovu republiku), a nakonec nástup vlády komunistů. Nicméně hlavní princip gymnaziálního studia nebyl v tomto období zásadně přerušeno: Nejedlého pokus o jednotnou školu s čtyřletým gymnáziem nás zastihl až v septimě, a to jen formálně. Přes všechny nedostatky přechodného

období 1943-51 se jasně ukazovala kvalita prozkoušeného systému osmiletého soustavného studia. Studium bylo zřetelně rozděleno na nižší a vyšší gymnázium, což bylo dobře patrné na oborech přírodovědeckých, politikou málo narušených. Od primy do kvarty se probíraly základní znalosti, které jsou dětem bližší: v biologii např. systematicky utříděná zvířata a rostliny, pouze s nutným minimem poznatků obecné biologie, ve fyzice v tercii a kvartě základy oborů bez matematických vyjádření. Od kvinty do oktávy se pak stejné obory opakovaly, ovšem už na úrovni dovolující snadný přechod na studium vysokoškolské. Bylo to samozřej-

mě umožněno kvalitními a dlouholetou praxí prozkoušenými učebnicemi, do jejichž vydání se pouze nové poznatky doplňovaly a které přežily (po nezbytném začernění slov jako Československo) i protektorát. A pochopitelně i zkušenými pedagogy, z nichž mnozí byli odborníky ve svém oboru nebo v oblasti svého koníčka. Např. přírodopisu nás učila dr. Věra Matějková, náš odborník na motýly, a později František Brümer, který vždy dokázal z učební látky vytáhnout to podstatné. Bez většího učení jsem proto např. v prvním ročníku přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy udělal zkoušku z obecné zoologie u prof. Julia Komárka: Pečochova středoškolská učebnice totiž obsahovala ve srozumitelné formě vše podstatné.

Rád bych vzpomněl i ing. J. Matouška, který nás učil chemii: netrápil nás memorováním výrob různých sloučenin, ale dokonale nás naučil stechiometrii, což jsem později na přírodovědecké fakultě velmi ocenil. Jasně rozdělení na dva stupně gymnázia mělo výhodu pro studenty umělecky nadané, kteří bez problémů přecházeli z kvarty např. na konzervatoře, i pro ty, kterým studium moc nešlo a po kvartě přešli do učení.

Také jazyková výuka tehdejších reálných gymnázií byla dobře rozvržena. Šestileté studium latiny nám dalo výtečný základ nejen pro studia společenskovední a přírodovědecká včetně medicíny, ale i pro učení se moderním jazykům.

Rád bych tu připomněl prof. Marii Janskou, která dokázala udělat z mrtvého jazyka jazyk docela přijatelný. Bohužel

jen při suplování (při nich obvykle vyprávěl klasické anekdoty a slovní hříčky: na jeho „mater mea sus est mala“ si vzpomenu, kdykoli někdo ve sdělovacích prostředcích užívá špatných přízvuků a délek v latinských větách) jsem zažil latináře a řečtináře prof. Emericha Güttlera. Byl to výborný amatérský botanik, za nímž své žáky posílali všichni učitelé přírodopisu, šlo-li o určení nějaké vzácnější rostliny.

Moderního jazyka němčiny jsme měli podle našeho názoru až přespříliš v obou letech válečných: němčina byla tehdy na programu denně (a protože se učilo i v sobotu, tedy šestkrát týdně) a písemné úkoly byly ze dne na den. Zahrhovalo to ovšem také memorování německých básní a písní i známého Hitlerova stručného životopisu. Předepsaná Augustinova učebnice němčiny byla velmi kvalitní, založená na principech Komenského, a lituji, že jsem ji v revolučním nadšení května 1945 spálil (tehdy jsme si ovšem naivně mysleli, že německy mluvit ani číst už nikdy nebudeme; vždyť slovo Němec se po krátkou dobu psalo s malým začátečním písmenem!). Naše profesorka němčiny a třídní v prvních letech, prof. Božena Nováková, byla ovšem rozumnější a snažila se nacistické nesmysly odbýt co nejrychleji. Naučila nás však dobře základům mluvnice i konverzace, a na konci války jsme uměli německy velmi dobře. Němčiny mělo být při studiu ovšem ještě více: v osnovách byla např. tzv. Deutschgeschichte, dějiny, předmět, který se měl učit jen německy (ale kupodivu se z něj nezkoušelo). Tento předmět se ovšem na Sladárně nikdy skutečně nevyučoval: pro případ inspekce jsme museli mít na lavici otevřenou Augustinovu učebnici a příslušný profesor podle své nátury s námi buď procvičoval německou konverzaci, nebo nám vykládal kapitoly z českých dějin (žádný

jiný předmět se tehdy v primě a sekundě nevyučoval). Na německé dějiny nedošlo ani po válce a až jako dospělý jsem se je musel z vlastního zájmu doučit sám. Také alespoň terminologie některých dalších předmětů měly být vyučovány německy: všichni profesori však nám vždy příslušné německé pasáže ve zkrácené formě nadiktovali, ale jejich znalost nevyžadovali (prof. Janský, jinak poměrně puntičkářský matematik, nás dokonce upozornil, že kdyby při eventuální inspekci příslušné termíny zkoušet musel, můžeme mít sešity otevřené). S válečnými neúspěchy (i když se v té době Německá říše paradoxně změnila na Velkoněmeckou říši) Němci své požadavky poněkud zmírňovali: tak v primě jsme se zeměpisné místopisné názvy (vyučoval se pochopitelně zeměpis Německa) učili jenom německy, v sekundě (1944-45) už byly povoleny i souběžné názvy české.

Jako děti jsme tehdy byli předčasně politicky vyspělí (na konci války nám bylo pouhých 13 let): citlivě jsme vnímali už mobilizaci v roce 1938, příchod německé armády za sněživé nepohody 15. března 1939, 28. říjen 1939 s trikolórami na pražských ulicích, červené vyhlášky o popravách po 17. listopadu 1939 a v době heydrichiády, české strážníky, kteří dobrosrdečně rozháněli za heydrichiády i hloučky desetiletých dětí a formálně konali domovní prohlídky; na rozdíl od nich typické pány s nenáviděným hitlerovským odznakem nebo v koženácích, naše bývalé spolužáky se žlutými Davidovými hvězdami, kteří od shromaždiště před místní poštou odešli do nenávratna; a konečně i naše tatínky, kteří si po Stalingradu a po invazi pečlivě zapichovali špendlíky do map území, o která se právě bojovalo. Oceňovali jsme proto profesory, kteří byli sice opatrní, ale

nebáli se, a myslím, že je také nikdo ze studentů nedenuncioval. Bylo ovšem za co: např. prof. Janský arijský pozdrav, kterým se povinně zahajovala každá vyučovací hodina, nahrazoval pokynutím

napříženou rukou se slovy „Sedněte si.“ Dr. Mrázek si své profesory zřejmě dobře vybíral: nacistu jsme nezažili žádného.

Gymnázium krátce po válce

Jazykového studia jsme ovšem měli hodně, což se později ukázalo výhodným. Hned po válce vystřídal němčinu ruština, zpočátku vyučovaná lidmi, kteří přišli s Rudou armádou nebo bělogvardějskými emigranty. Česky dokonale neuměli (ku-

podivu ani ti emigranti, kteří v Čechách žili už dvacet let). První vyučující, které jsme říkali „Maleňkaja Ruska“, jsme proto snadno namluvili, že „butylka“ se česky řekne „Heronova báně“. Další, bělogvardějský důstojník, nás zase rád učil ruské dumky typu „Volga, Volga, ma' radnaja“, které mohutným basem předzpěvoval.

Od kvinty pak začala výuka angličtiny, pro niž byla třída (tehdy nás bylo ve třídě 40 studentů) rozdělena na dvě poloviny. Naštěstí jsem patřil do poloviny, po tři roky vyučované prof. Juliem Ehrlerem, autorem vynikajících učebnic a propagátorem moderních vyučovacích postupů. Kladl důraz na základy jazyka a na schopnost samostatně konverzovat, aniž si člověk české věty překládá (tuto schopnost bohužel mým dětem žádný pedagog nevštípil). Menší pozornost věnoval výslovnosti, protože správně říkal, že anglická, americká i australská výslovnost jsou dost odlišné. Moje životní zkušenost potvrdila správnost tohoto přístupu, i to, jak je důležité, aby učitel pobyl nějakou dobu v zemi vyučovaného jazyka a mohl přiblížit žákům i realie příslušné země. To prof. Ehrler dělal důsledně: čítali jsme v hodinách

noviny, zpočátku přinášené z Americké informační služby (starší čísla vojenského deníku Daily American tam tehdy rozdávali), později (když komunisté AIS zavřeli) britský komunistický deník Daily Worker, jehož prodejem za pakatel zřejmě náš stát podporoval menšinové britské komunisty. Četli jsme i anglickou beletrii, hráli známou scénku femeslníků ze Shakespearova Snu noci svatojánské.

Prof. Ehrler pak známkoval podle tehdy moderního britského způsobu: výkony bodoval a z bodů nakonec vypočítal známku. Dosahoval tím poměrně spravedlivého rozvrstvení známek ve vyučované skupině (říkám to i přesto, že má jediná čtyřka za celé gymnázium je na pololetním vysvědčení v oktávě z nepovinné francouzštiny, kterou nás J. Ehrler také vyučoval: opravdu jsem toho tehdy moc neuměl).

Hůře byli pro život připraveni kamarádi z druhé poloviny třídy, které učil angličtině prof. Knap: ten si zakládal na gramatice a dokonalé výslovnosti, ale konverzovat je nenaučil. Zato některé jeho výrocky byly proslulé, např. „Sit down, vole!“

Špatně jsme na tom byli s filozofií a ekonomií. Přišly na řadu až v septimě a oktávě, kdy jejich skutečné výuce zabránili komunisté. To co vyprávěl např. prof. Kozlík, směsice marxismu a nezávazného povídání, mne bohužel od filozofie na celý život odvrátilo. Ostatně, tyto dva předměty nechtěl nikdo učit a předepsané učebnice (např. Těplovova psychologie) byly mizerné úrovně. Někteří odvážnější učitelé jejich nerespektování ostatně odnesli vyhazovom. Nejvíce filozofie nám vlastně přineslo náboženství, vyučované (relativně) povinně až do konce školního roku 1947/48; ještě nějakou dobu potom byly povoleny ve škole náboženské

schůzky po nedělní bohoslužbě v žižkovském kostele sv. Prokopa.

Málokdo už dnes ví, že ještě za války se platilo a gymnáziích školné. Bylo nízké (tuším 200 K za pololetí) a nemajetným studentům se odpouštělo. Pro ně byla k dispozici i kvalitní školní knihovna, která kromě rozsáhlé zásoby beletrie (přežila nacisty, ale nevím, zda přežila komunisty) studentům půjčovala i učebnice. Odlišný (a podle mého názoru rozumnější než dnes) byl i poměr profesoru ke studentům (od primy se jim vykalo, změnili to až bolševici) a k rodičům.

Chození na schůzi Sdružení rodičů a přátel školy nebylo povinné, stejně neexistovaly často pokořující pravidelné rodičovské schůzky s profesory, které jsem, bohužel, zažil pak s vlastními dětmi. Moji rodiče se o mně dobře starali, nicméně Sladárnu navštívili jenom dvakrát: poprvé na začátku mého studia v primě a podruhé před maturitou.

Když se student učil dobře, nebylo důvodu do školy chodit. Pouze při velmi bídném prospěchu (tzv. napínák, známka 4n, za války, kdy Němci zavedli šest stupňů, 5n; jedničky směly tehdy být z každého předmětu jen dvě ve třídě) v některém předmětu posílala škola rodičům oznámení, tzv. cenzuru a žádala jejich návštěvu ve škole. Žákovské knížky samozřejmě nebyly, eventuelní přestupky se zapisovaly do třídní knihy, aby byl případný

podklad pro sníženou známku z chování. Proto se třídní kniha občas ztratila a vyšetřování bývalo bez úspěchu.

Jednorázové významnější přestupky řešil obvykle pan Mrázek, který si provinilce pozval na kobereček do ředitelny. Jak to probíhalo, jsem se nikdy nedozvěděl: svědků nebylo, účastníci se nesvěřovali a nestěžovali si oni ani jejich rodiče, i když byl pan ředitel chlap jako hora, ruku měl jako medvěd a student se někdy vrátil s tvářmi zarudlou.

Nestěžovali jsme si nikdy ani při zjevném brachiálním násilí, jehož se často veřejně dopouštěl profesor hudební výchovy Cihlár: příliš falešný zpěv jeho muzikantské ucho a ruka jen zřídka vydržely. Vděčím mu ovšem za to, že nás naučil zpívat ve sboru (a jiné hrát v orchestru) a dovedl nás několikrát v rámci školní akademie na podium Smetanovy síně, ať už to bylo v dětských písničkách typu „Má naše kozička dlouhý vous“, nebo ve sboru Smetanovy „Písne české“ (za doprovodu školního orchestru). Přitom se škola pohybovala vždy na hranici toho, co protektorátní cenzura byla schopná připustit: při jedné z těchto akademií byly na poslední chvíli zakázány některé písně (např. „Má hvězda“, snad pro připomínku tohoto symbolu; v tomto směru se pozdější komunističtí cenzoři zřejmě mnohemu přiučili už za války).

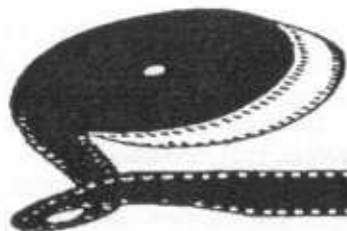
Škola rodiče i jinak šetřila: vzkazy jsme jim vyřizovali my (např. když pan ředitel sehnal za války pro žáky mimořádný příděl hubeného taveného sýra nebo pěnového mýdla a měli jsme na ně donést několik korun) a nikdy je nenutila obstarávat učební pomůcky nebo knihy, které nebyly běžně k dostání (u svých dětí jsem takové nesmyslné shánění za komunismu zažil mnohokrát). Všechny povinné učebnice (a měli jsme jich v těch

prechodných dobách maličko) byly vždy k dostání v knihkupectví za rohem nebo se kupovaly od starších spolužáků, a byly požadovány jen ty školní potřeby, které měl vždy na skladě pan Zima naproti škole. Jeho papírmictví proslulo nabádavými nápisy, např. že sklo pultu je v „pivotrovné“ poloze a nemáme se o ně opírat. On také dodával škole sešity na kompozice (měly neobvyklý formát a speciální štítek s obrázkem našeho gymnázia).

Vzpomínku si zaslouží i stařícká budova gymnazijní (vyučování v ní bylo zahájeno v roce 1899), v době mých studií ještě nepříliš opravovaná, s kamny v každé učebně, s nimiž bylo možné občas tropit různá alotria, a s potměnými konci chodeb v přízemí. Když nám jednou byla přidělena třída na konci chodby v přízemí vlevo, byli jsme velmi šťastni: z bezpečné vzdálenosti se dalo zjistit, kdy se blíží vyučující profesor a včas předstírat připravenost k hodině. Učebna se eventuálně dala i opustit oknem, jak jsme si párkrát vyzkoušeli.

Ovšem i třídy ve vyšších patrech byly použitelné pro některé lumpárny. Jednu dobu jsme např. měli třídní kočku, kterou spolužáci našli někde na ulici. Pojmenovali jsme ji Franta, podle oblíbeného profesora Františka Brümera. Nebylo bez zajímavosti pozorovat pedagogy, jak reagují na kocoura, procházejícího se při vyučování po třídě. Většinou byli kupodivu tolerantní. Frantův pobyt ve třídě ukončila až prof. Matějková, která ho vyhodila oknem z 1. patra. Jako přírodovědec správně tušila, že kocour dopadne na všechny čtyři a důstojně odkráčí. (Pokračování příště.)

RNDr. Zdeněk Šesták, DrSc.
Foto: Jiřina Polanecká

PAN VIKTOR PONREPO A TEN DRUHÝ

Po předchozích letních produkcích kinematografu v zahradě nuselského pivovaru zvolil si Viktor Ponrepo pro sezónu roku 1909 areál žižkovské Bezovky. K rozhodnutí jej vedlo několik důvodů. Předpokládal, že návštěvnost v jeho stálém biografu U modré štiky na Starém městě v horkých letních dnech jistě silně poklesne, zatímco pod širým nebem by byla situace jiná – navíc rozsáhlý prostor pod vrchem sv. Kříže pojme víc než tisíc diváků.

V první polovině května 1909 nastaly tedy horečné přípravy. V zahradě za budovou Bezovky, přibližně na úrovni Prokopovy ulice, vyrostla dřevěná, ale plechem krytá kabina. Dosahovala délky necelých tří metrů a ještě byla rozdělena na dvě části. Ve větší části stál Pathéův projektor, v rohu předepsaný kbelík s vodou, azbestová pokrývka a nádoba s pískem, v menším oddělení kabiny byl umístěn stůl se zařízením k převýšení a opravě filmových kotoučů a kovový trezor na ostatní celuloidové pásy. Okénka kabiny směřovala přímo na jih, k projekční ploše vzdálené přibližně třicet metrů, za níž vystávaly obrysy c. a k. policejního komisařství. Mezi kabinou a promítacím plátem dal Viktor Ponrepo rozmístit dlouhé řady lavic a obyčejných skládacích židlí, zatímco po obou stranách vyrostly - jako obrovské houby - kulaté restaurační stoly. V těsném okolí dřevěné budky - kabiny počítal majitel s místy k stání.

Protože pan Ponrepo počítal s tím, že aréna přiláká i různé nekalé živly (vždyť se tradovalo, že jediné žižkovské ručičky, které nekradou, jsou na hodinách místní radnice), pověsil na stěnu kabiny výrazný nápis: „Neračte se dotýkat! Je zde drahocenný stroj v ceně 20 000 korun!“ Pak si ale uvědomil, že desetinasobně přemrštěnou částkou příliš odkryl své karty, a proto se rozhodl raději na noc kabinu uzavřít ohromným visacím zámkem. A aby bylo nebezpečí dokonale zažehnáno, vyšrouboval pak na noc objektiv z projektoru.

A tak soustava čoček opustila více než stokrát tubus pathéovky, v Ponrepově kapse putovala do jeho bytu, aby si druhý den zopakovala celou túru. Nikdy se nestalo, že by svědomitý majitel biografu objektiv zapomněl doma! Ostatně, jistě by si věděl i potom rady: byl přece mistrem magie - mizení a zjevování předmětů patřilo k jeho každodennímu chlebu.

Vykouzlit na bílém plátně obrazy nejrůznějších tvarů však dovedl nejlépe. Místo eskamotérské hůlky stiskl kliku projektoru a s bravurní přesností vrhl kupředu svazek světla. Zaburácel bouřlivý smích: z projekční plochy vyvaloval oči jakýsi podroušený hubený chlapík s knírkem a pěšinkou uprostřed temných vlasů. Nasadil si cylindr, upravil „psí dečky“ na botách, ohlédl se a pospíchal pryč. Frak za ním

vlál jako fangl a jeho proužkové kalhoty kmitaly v šilném rytmu. Diváci se plácali do stehů a děti volaly: „Max Linder! Maxi utkej!“ Ale kde už byl konec mladému švihákovi? Jako by vyskočil ze zadní stěny plátna a přechal někam k policejní strážnici. Avšak ne, opět se objevil na scéně - udýchaný, vyčerpaný, ale usilovně se snažící zachovat důstojnost a klid.

Po krátké přestávce nasadil pan Ponrepo další filmový svitek a otevřel uzávěrku světla. V tu chvíli se na plátně objevil rtutovitý človíček, který právě vnikl do vinného sklepa, chvíli tápal jakoby potmě, pak otevřel pípu ohromného sudu a s blaženým výrazem ve tváři konzumoval obsah... V aréně Bezovky se diváci popadali smíchy za břicha. Každý se radoval, jak Lehmánek vyžral na lakotného boháče.

V hledišti se zvláště prohýbal veselým jeden malý, čiperný pán. Vilém Weiss, majitel lakýrnické dílny u Olšan. Ponrepův dávný známý a přítel. V poslední době až nápadně navštěvoval biograf, nechával si vysvětlovat způsob promítání filmů a funkce složitých převodů a ozubených bubínek. Tak Ponrepo poznal, že malý lakýrník začal v duchu rýsovat podobu velkého projektu, že myšlenky dostávaly konkrétní formu. Nápad, který vyrazil všem dech: Žižkov bude mít první stálý kinematograf!

Vilém Weiss zahořel pro věc plnou silou. Propočítával a přemýšlel, kudy chodil. Zapomínal na štetce a barvy. Běhal od úřadu k úřadu, vymáhal, prosil, domlouval a žádal. Znovu navštívil arénu. Zjistil, že ve všední dny bývá obsazena asi polovina míst, o nedělích je téměř plno. Sledoval obsluhu gramofonu pod plátnem či sporadický doprovod obrazů souborem místních lidových hudebníků. Pozoroval, že diváci mohou při sledování filmů podle libosti kouřit, popíjet pivo nebo si objednat párky s hořčicí.

Když Viktor Ponrepo koncem srpna Bezovku opustil a zahájil zimní sezónu U modré štiky, nebyl pan Weiss ještě hotov. Všechno totiž nešlo úplně hladce, avšak na obzoru se již začala ukazovat vítězná palma pro neúnavného závodníka. Cíl se blížil, vítězství leželo na dosah. Posledního říjnového dne roku 1909 se Weissův biograf v malém sále prvního poschodí Bezovky na Žižkově stal skutečností...

Miroslav Čvančara

DOPLŇUJÍCÍ INFORMACE U ZÁLEŽITOSTI ČERNOCHA ESAUY ZE ŽIŽKOUA

V roce 1952 byl v ČSR uveden český životopisný film o africkém cestovateli Emilu Holubovi (hrál Otmar Krejča) „Velké dobrodružství“.

Pro natáčení byl angažován černošský umělecký soubor Keita Fodeba. Ve filmu se v úloze Mužemaniho objevil také černoš John Essaw. Možná, že byl totožný s naším Esavem. Víte něco o tom?

M. Čvančara

CO DLUŽÍME JAROSLAVU JEŽKOVÍ

Téměř každý hudbymilovný Pražan se čas od času zastaví u vchodu domu čp. 45/10 ve staroměstské Kaprově ulici a své zraky zamíří na pamětní desku.

Na ní je uvedeno „Národní muzeum - České muzeum hudby - Památník Jaroslava Ježka - Modrý pokoj“.

Ano, právě zde kdysi žil a tvořil nerozlučný druh Voskovce a Wericha, vynikající český skladatel, klavírista a dirigent legendárního Osvobozeného divadla.

Naučný slovník nám objasní, že Jaroslav Ježek se 25. září 1906 narodil v Praze, 14. ledna 1939 odplul společně s Voskovcem a Werichem lodí z Evropy k americkým břehům, kde 1. ledna 1942 v New Yorku zemřel. Jeho urna je uložena na Olšanských hřbitovech.

Tvrzení, že Jaroslav Václav Ježek se narodil v Praze, je - objektivně

vzato - pravda jen částečná. Slavný hudebník přišel na svět na Žižkově, a to ještě **před sloučením s Prahou!**

A víme vůbec kde stával či snad ještě stojí Ježkův rodný dům? Ano,

existuje! Je to objekt v někdejším katastru Olšany, v ulici Všehrdově čp. 983. Nalézá se pod širokým schodištěm vedoucím z ulice Táboritzké k ulici Chelčického, v dnešní ulici Rokycanově č.orient. 8.

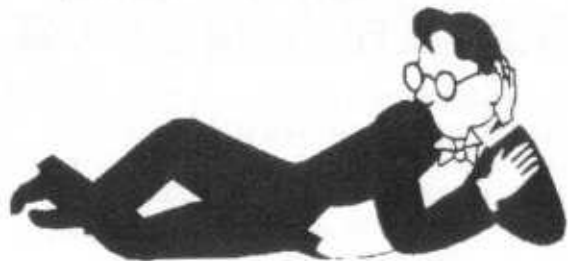
To je místo zrození Jaroslava Ježka!

Ovšem na první pohled - žádná sláva.

Již letmý pohled nám napoví, že celá fasáda obyčejného domu potřebuje opravu. A nejen to. Především by potřebovala patřičnou **PAMĚTNÍ DESKU** k uctění památky slavného žižkovského rodáka.

Miroslav Čvančara

Foto: www.jaroslavjezek.info

Z veselých vzpomínek Žižkováka - 1.

Na Husovce byla sokolovna, kam chodily všechny děti živnostníků. A živnosti byly v každém domě. V této sokolovně byl pan Děkan, který nezbedné kluky honil také s pendrekem. Jeho dcera, gymnastka Vlasta Děkanová, se také úspěšně uplatnila na Olympiádě - umístila se ve své kategorii na prvním místě.

A hned naproti sokolovně bylo koňské uzenářství, kde si kluci, když šli ze cvičení, rádi kupovali kus salámu. Za 50 haléřů ho byl pořádný kus. Paní Klokočnicková, pěkná uzenářka při těle, popadla rukou plnou prstenů salám navinutý na tyči a od oka bez váhání uřízla kus. Klokočnickovi byli velmi zámožná rodina, na dvoře měli stáje a v neděli si vždy vyjeli kočárem na vrch Žižkov.

Další oblíbené uzenářství bylo „Šíla“, kam kluci rádi chodili na ohromné buřty, zvané „šláky“. Vašek kolikrát říkal: „Paní Šílová, dejte mi za korunu kousky pro psa“ a paní Šílová ho vždy s chutí shodila: „Ale Venoušku, vždyť vy žádného psa nemáte!“

Václav Pavelka

Z veselých vzpomínek Žižkováka - 2.

Na Žižkově se veselé i smutné střídalo. Tak je nutno se zmínit o slavné Bezovce, o níž je známá písnička: „To bývaly zlaté časy, když Bezovka stála tam pod zámečkem“. Bezovka byla zahradní restaurace s tanečním parketem a restaurací v pěkném domě. Majitelem byl pan Bergr. Také ve všech prostorách se konaly výstavy - takový žižkovský veletrh. Obchodníci tu vystavovali své výrobky, ale spíše reklamní letáky, což bylo pro kluky něco zvláštního, každý chtěl domů přinést těch letáků co nejvíce.

Na dvoře pan Bergr choval i pávy, což také byla pro kluky podívaná na tyto krásné ptáky. Před budovou byl plácek, kde se konaly schůze a projevy politických stran. Při takových projevech, zvláště pořádaných Komunistickou stranou, byli v blízkosti připraveni policisté pro případný - spíše skoro jistý - zásah a rozehnaní pro pobuřování. Čekalo se jen na povel pana komisaře, který pozorně naslouchal a zapisoval, co se mu nezdálo v projevu. Občas byl řečník napomenut aby se mírnil, nebo mu bude shromáždění rozpuštěno. Komunistická strana byla pokládána za stranu protistátní a hlavně protihradní. Řečníci slibovali, co oni udělají pro dělníky, až oni zvítězí ve volbách. Všechny strany slibovaly totéž, jak zlevnění, tak práci a spravedlnost.

My kluci jsme nejraději chodili na shromáždění komunistů, čekali jsme na tu legraci, až se ti pupkatí policisté s pendrekem v ruce rozběhnou, aby účastníky

rozehnali. To bývaly slyšet pokřiky - tuň - hanba - pryč s nima. Každý křičel co ho právě napadlo, ne vždy pěkného.

Politické strany měly své hospody, kde konaly schůze a setkání. Tak Komunisté měli své sídlo v hostinci „U Beránků“ v Roháčově ulici, Lidovci v Riegrově ulici v Katolické besedě. Ono těch stran bylo povícero, ale na Žižkově vždy vyhráli Národní socialisté, další byli Lidovci nebo Sociální demokraté. Bylo dosti odvážné veřejně se hlásit ke komunistům, takový se nedostal k policii nebo k poště, totiž tam, kde která strana měla vliv. Také učitelé mohli být jen členové státoporné strany. Výjimky sice byly, ale jen nepatrné.

Eda Marek

Informace pro členy KPŽ

Uážení a milí přátelé,

Přišlo léto a týdny dovolené. Rozjedete se do svých chatiček a domečků a na cesty po světě

Kdo zůstane v Praze, má stále možnost přijít každé úterý od 16 do 18 hodin do Klubu přátel Žižkova v Blahoslavově ulici č. 2

Přednášky nebudou, ale když vás někdo požádá, mohou vám pustit nahrávku o Žižkově z různých příležitostí nebo opakování staršího pořadu

Mimo to bude stále k dispozici naše knihovna ke studiu i k zapůjčení literatury.

Klub přátel Žižkova je spolek přátel, přijďte si posedět, prohlédnout fotografie, časopisy, knihy - při kávě nebo čaji. (Po dohodě přijdu i v jinou dobu.)

Krásné letní dny, zdraví a radost

Přeje KPŽ

a Jiřina Polanecká

Žižkovské listy, občasník Klubu přátel Žižkova. ČÍSLO 38.
Sestavila Jiřina Polanecká. Redakčně upravili Ivana a Alexandr Jenišťovi.
Grafická úprava a tisk Denisa Halašová. Pro vlastní potřebu vydal
v červnu 2008 KPŽ, Blahoslavova 2, 130 00 Praha 3, tel. 222 714 180.

www.zizkov-praha3.info

kpz@atlas.cz